

У К Р А Ї Н А
О Д Е С Ь К А О Б Л А С Н А Р А Д А

П Р О Е К Т Р І Ш Е Н Н Я

**Про звернення депутатів Одеської обласної ради
до Президента України та Верховної Ради України
щодо скасування Закону України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII
«Про забезпечення функціонування української мови як державної» та
недопущення дискримінації за мовною ознакою**

З метою забезпечення виконання вимог статті 10 Конституції України, відповідно до якої в Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської та інших мов національних меншин України, положень Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, ратифікованої Законом України від 15 травня 2003 року № 802-IV, беручи до уваги актуальність проблематики мовного питання на території Одеської області, керуючись статтею 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Одеська обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Підтримати звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України та Верховної Ради України щодо скасування Закону України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та недопущення дискримінації за мовною ознакою (додається).
2. Направити це звернення до Президента України та Верховної Ради України.

*Проект рішення підготовлений та
внесений депутатською фракцією
Політичної партії «Опозиційний
блок» в Одеській обласній раді*

Додаток
до рішення обласної ради
від _____ 2019 року
№

З В Е Р Н Е Н Н Я
депутатів Одеської обласної ради
до Президента України та Верховної Ради України
щодо скасування Закону України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII
«Про забезпечення функціонування української мови як державної» та
недопущення дискримінації за мовною ознакою

Ми, депутати Одеської обласної ради, глибоко занепокоєні обурливою ситуацією, що склалася навколо прийнятого 25 квітня 2019 року Закону України № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної», котрий засвідчив тотальне нехтування інтересами громадян України, моральними цінностями, традиціями суспільства та думками більшості населення України, зокрема Одеської області.

Відповідно до статті 10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова, держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської та інших мов національних меншин України.

Так, протягом років незалежності в Україні діє своєрідна лінгвістична домовленість: українська мова – державна, а будь-яка інша - за бажанням використовується для комунікацій. Люди говорять між собою та в публічних місцях так, як вони звикли. Це жодним чином не означає безграмотності або ж зневаги до своїх державних символів, а лише полегшує спілкування та додає зручності.

Прийняття 25 квітня 2019 року зазначеного Закону України № 2704-VIII викликало чимале занепокоєння серед мешканців Одеської області та навіть обурення. Адже підняття мовного питання є цілковитою провокацією, спрямованою на поширення розбрату в суспільстві, штучне загострення протиріч, розпалювання ворожнечі та ненависті за мовною ознакою.

Відповідно до згаданого Закону українська мова позиціонується як винятковий засіб спілкування у публічних сферах, міжнаціональному спілкуванні і є основою «націєтворення». Водночас відомо, що в Одеській області проживає більше 133 національностей, серед яких росіяни, білоруси, болгары, гагаузи, молдаване – в місцях компактного проживання. Замість того, щоб піклуватись про те, аби забезпечити цим людям збереження їх національної ідентифікації, держава, прикриваючись власним тлумаченням патріотизму, приймає диктаторський закон, що звужує права національних меншин у частині збереження, вивчення та використання рідної мови. Але ж патріотом є не той, хто говорить тільки українською мовою, а той, хто щиро любить свою Батьківщину.

Занурюючись у правові аспекти новоприйнятого Закону, можна зіштовхнутись з новим обов'язком для громадян України у частині володіння українською мовою, не передбаченим чинною Конституцією України, що може слугувати обмеженням на вступ до громадянства.

Крім того, градація людей за рівнем знання української мови є сегрегуючою нормою, що ділить українських громадян на категорії та на цій підставі обмежує обсяг гарантованих прав для частини громадян України. Це має наслідком дискримінацію не лише на зайняття посад в органах державної влади, а й також на роботу на підприємствах та в організаціях недержавної форми власності, обмежуючи право громадян на працю, передбачене статтею 43 Конституції України.

Закон також обмежує права російськомовних українських громадян, представників національних громад та іншомовних громадян України на проведення культурних і творчих заходів, публічних громадянських акцій, створення, поширення та популяризацію інформаційної продукції на рідній для них мові, порушуючи статті 23, 24, 28, 34, 36, 39, 43 Конституції України.

Введення жорстких мовних обмежень у сфері послуг, зокрема медичних, обмежують можливості російськомовних та іншомовних громадян на отримання інформації про товари, послуги та стан здоров'я зрозумілою для них мовою, що може створити загрозу для життя і здоров'я громадян України. Це, у свою чергу, порушує статті 27, 49, 50 Конституції України.

За дискримінаційний Закон проголосували 278 народних депутатів України. Саме це число людей вирішило долю мільйонної багатонаціональної країни, повністю нівелювало роль громадянського суспільства та сформувало простір для здійснення тотального контролю всієї сфери суспільного життя народу України. Адже планується створити нові державні служби контролю за спілкуванням з відповідними повноваженнями. Отже, держава впроваджує можливості для здійснення цензури, політичного тиску на громадські організації, а також додаткові корупційні ризики.

У пояснювальній записці до Закону стверджується, що одним із його завдань є розвиток української мови як «самобутньої мови титульної нації». У такий спосіб автори зазіхають на основу конституційного ладу - замість народу України, багатонаціонального, з безліччю мов і культур, вони бачать виключно «титульну націю», «український етнос» (у власній інтерпретації цього терміну), ставлячи його права над усіма іншими. Принципово також те, що поняття «титульна нація» ні в Конституції, ні в міжнародних документах зобов'язуючого характеру не передбачено, і є виключно фантазією нав'язування тих самих 278 народних обранців. Так автори проекту руйнують цілісність правового простору України, вводячи в нього неправове поняття, що допускає довільне трактування. Це прямо суперечить одному з основних європейських принципів національного розвитку - діалогу культур.

Єдиним пом'якшуючим фактором мовного Закону є те, що його дія не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів. Проте, поняття «сфера приватного спілкування» є оціночним та не має чіткого юридичного визначення. Отже, «сфера приватного спілкування» фактично є категорією з невизначеним тлумаченням, що в подальшому відкриває перспективу тотальної українізації приватного життя громадян України.

Навіть не кажучи про дискримінаційний та неконституційний характер Закону, він спричинить негативні наслідки й в економіці. Так, місцеве телебачення, газети й радіо повинні будуть примусово перейти на україномовне мовлення, що досить вірогідно призведе до втрати аудиторії, а в подальшому - втрати джерел прибутку від реклами. У свою чергу, книговидавці будуть змушені друкувати книги українською, незалежно від призначення чи попиту, що призведе до втрати українськими типографіями своїх основних замовників.

Очевидно, що прийнятий Закон є дискримінаційним та репресивним, спрямованим на позбавлення прав людини і приниження гідності російськомовних громадян України та представників інших національних меншин. Його метою є примусова асиміляція за рахунок дискримінації російськомовних та іншомовних громадян України. Натомість, першочерговими кроками цивілізованої, демократичної, правової та соціальної держави повинні бути закінчення війни, забезпечення гідного мінімального прожиткового мінімуму життя людини, врегулювати питання грабіжницьких тарифів на житлово-комунальні послуги, відбудова промисловості та створення нових робочих місць.

Враховуючи вищевикладене, просимо Вас невідкладно скасувати Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та вжити заходів щодо захисту конституційних прав людини та громадянина на вільний вибір мови повсякденного спілкування, на національну ідентифікацію особи та на захист національних меншин, а також запобігти розколу в українському суспільстві та недопустити дискримінацію українських громадян за мовною ознакою.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до Проекту рішення Одеської обласної ради «Про звернення депутатів Одеської обласної ради до Президента України та Верховної Ради України щодо скасування Закону України від 25 квітня 2019 №2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та недопущення дискримінації за мовною ознакою»

Ми, депутати Одеської обласної ради, глибоко занепокоєні обурливою ситуацією, що склалася навколо прийнятого 25 квітня 2019 року Закону України № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної», котрий засвідчив тотальне нехтування інтересами громадян України, моральними цінностями, традиціями суспільства та думками більшості населення України, зокрема Одеської області.

Відповідно до статті 10 Конституції України державною мовою в Україні є українська мова, держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської та інших мов національних меншин України.

Так, протягом років незалежності в Україні діє своєрідна лінгвістична домовленість: українська мова – державна, а будь-яка інша - за бажанням використовується для комунікацій. Люди говорять між собою та в публічних місцях так, як вони звикли. Це жодним чином не означає безграмотності або ж зневаги до своїх державних символів, а лише полегшує спілкування та додає зручності.

Прийняття 25 квітня 2019 року зазначеного Закону України № 2704-VIII викликало чимале занепокоєння серед мешканців Одеської області та навіть обурення. Адже підняття мовного питання є цілковитою провокацією, спрямованою на поширення розбрату в суспільстві, штучне загострення протиріч, розпалювання ворожнечі та ненависті за мовною ознакою.

Відповідно до згаданого Закону українська мова позиціонується як винятковий засіб спілкування у публічних сферах, міжнаціональному спілкуванні і є основою «націєтворення». Водночас відомо, що в Одеській області проживає більше 133 національностей, серед яких росіяни, білоруси, болгары, гагаузи, молдавани – в місцях компактного проживання. Замість того, щоб піклуватись про те, аби забезпечити цим людям збереження їх національної ідентифікації, держава, прикриваючись власним тлумаченням патріотизму, приймає диктаторський закон, що звужує права національних меншин у частині збереження, вивчення та використання рідної мови. Але ж патріотом є не той, хто говорить тільки українською мовою, а той, хто щиро любить свою Батьківщину.

Занурюючись у правові аспекти новоприйнятого Закону, можна зіштовхнутись з новим обов'язком для громадян України у частині володіння українською мовою, не передбаченим чинною Конституцією України, що може слугувати обмеженням на вступ до громадянства.

Крім того, градація людей за рівнем знання української мови є сегрегуючою нормою, що ділить українських громадян на категорії та на цій підставі обмежує обсяг гарантованих прав для частини громадян України. Це має наслідком дискримінацію не лише на зайняття посад в органах державної влади, а й також на роботу на підприємствах та в організаціях недержавної форми власності, обмежуючи право громадян на працю, передбачене статтею 43 Конституції України.

Закон також обмежує права російськомовних українських громадян, представників національних громад та іншомовних громадян України на проведення культурних і творчих заходів, публічних громадянських акцій, створення, поширення та популяризацію інформаційної продукції на рідній для них мові, порушуючи статті 23, 24, 28, 34, 36, 39, 43 Конституції України.

Введення жорстких мовних обмежень у сфері послуг, зокрема медичних, обмежують можливості російськомовних та іншомовних громадян на отримання інформації про товари, послуги та стан здоров'я зрозумілою для них мовою, що може створити загрозу для життя і здоров'я громадян України. Це, у свою чергу, порушує статті 27, 49, 50 Конституції України.

За дискримінаційний Закон проголосували 278 народних депутатів України. Саме це число людей вирішило долю мільйонної багатонаціональної країни, повністю нівелювало роль громадянського суспільства та сформувало простір для здійснення тотального контролю всієї сфери суспільного життя народу України. Адже планується створити нові державні служби контролю за спілкуванням з відповідними повноваженнями. Отже, держава впроваджує можливості для здійснення цензури, політичного тиску на громадські організації, а також додаткові корупційні ризики.

У пояснювальній записці до Закону стверджується, що одним із його завдань є розвиток української мови як «самобутньої мови титульної нації». У такий спосіб автори зазіхають на основу конституційного ладу - замість народу України, багатонаціонального, з безліччю мов і культур, вони бачать виключно «титульну націю», «український етнос» (у власній інтерпретації цього терміну), ставлячи його права над усіма іншими. Принципово також те, що поняття «титульна нація» ні в Конституції, ні в міжнародних документах зобов'язуючого характеру не передбачено, і є виключно фантазією нав'язування тих самих 278 народних обранців. Так автори проекту руйнують цілісність правового простору України, вводячи в нього неправове поняття, що допускає довільне трактування. Це прямо суперечить одному з основних європейських принципів національного розвитку - діалогу культур.

Єдиним пом'якшуючим фактором мовного Закону є те, що його дія не поширюється на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів. Проте, поняття «сфера приватного спілкування» є оціночним та не має чіткого юридичного визначення. Отже, «сфера приватного спілкування» фактично є категорією з невизначеним тлумаченням, що в подальшому відкриває перспективу тотальної українізації приватного життя громадян України.

Навіть не кажучи про дискримінаційний та неконституційний характер Закону, він спричинить негативні наслідки й в економіці. Так, місцеве телебачення, газети й радіо повинні будуть примусово перейти на україномовне мовлення, що досить вірогідно призведе до втрати аудиторії, а

в подальшому - втрати джерел прибутку від реклами. У свою чергу, книговидавці будуть змушені друкувати книги українською, незалежно від призначення чи попиту, що призведе до втрати українськими типографіями своїх основних замовників.

Очевидно, що прийнятий Закон є дискримінаційним та репресивним, спрямованим на позбавлення прав людини і приниження гідності російськомовних громадян України та представників інших національних меншин. Його метою є примусова асиміляція за рахунок дискримінації російськомовних та іншомовних громадян України. Натомість, першочерговими кроками цивілізованої, демократичної, правової та соціальної держави повинні бути закінчення війни, забезпечення гідного мінімального прожиткового мінімуму життя людини, врегулювати питання грабіжницьких тарифів на житлово-комунальні послуги, відбудова промисловості та створення нових робочих місць.

Враховуючи вищевикладене, просимо Вас невідкладно скасувати Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та вжити заходів щодо захисту конституційних прав людини та громадянина на вільний вибір мови повсякденного спілкування, на національну ідентифікацію особи та на захист національних меншин, а також запобігти розколу в українському суспільстві та недопустити дискримінацію українських громадян за мовною ознакою.

Депутат Одеської обласної ради

В.М. Шкарівський